

Интервю с наблюдатели от Международната мисия на изборите в Украйна

В края на миналата седмица председателят на Центъра на НПО Георги Милков и шефката на Асоциацията на младежките организации в Разград Вергиния Мичева се завърнаха от Украйна.

Те бяха в Международната мисия на наблюдатели на президентските избори, разпределена в Закарпатска област. Вчера в интервю за "Екип 7" те разказаха личните си впечатления от събитията в Украйна.

Какво беше българското участие в Международната мисия на изборите в Украйна?

В.М.: Подборът на доброволците беше направен от Институт "Отворено общество". На 18 ноември излятахме за Прага, след това от Киев пътувахме до Лвов. Българската група беше най-малка - бяхме десет души,

разпределени в Закарпатска област. Осем бяха от София, само ние с Георги бяхме от провинцията. Пет от нас бяха в Ужгород. Останалите колеги бяха в Тернопил. В Ужгород имаше 3 териториални изборителни комисии, тези, които тук наричаме районни. В предизборния ден трябваше да обиколим 7 населени места и общо 13 секции, които са били проблемни на първия тур на изборите. Така за един ден минахме 3 граници - словенската, унгарската и румънската. За мен това е четвърто участие в международна мисия, за Георги е седмо. В Украйна ходя за първи път. Това беше рискована мисия. Предходните бяха в страни, в които има западни войски - Босна, Косово. Тук трябваше да се пазим сами.

С какви впечатления останахте от Украйна?

В.М.: Много е красиво, Ужгород е колкото Пловдив и има страхотна архитектура. В момента Украйна изглежда като България преди 15 години. Разликата е, че се отопляват на газ и не можеш да видиш купчини с дърва пред къщите. Другата е, че имат изключително добри пътища, и в момента продължават да строят нови. Местните хора ни премаха много радушно.

Изборите бяха съпроводени от сериозни скандали и предизвикаха широк международен отзвук и интерес. Какви нарушения видяхте вие в центъра на събитията като наблюдатели на процеса на гласуване?

Г.М.: На първия тур на изборите маскирани престъпни групи са влизали в секциите, вземали са урните с бюлетините и са ги изгаряли, за да повлияят на резултатите. Това, което сега ми направи впечатление, е че няма никакъв регламент за това кой и как може да гласува от дома си. Достатъчно е да кажеш, че си болен и без да представяш никакъв документ го правиш.

В.М.: Масово големи групи от хора се извозваха с автобуси от източната в западната част. Студенти лягаха по пътищата, за да ги спират. Както знаете, източната част подкрепи Виктор Янукович, а западната - опонента му Виктор Ющенко. Западната, в която бяхме и ние, гласува за демократичните промени. Пълно беше с полиция навсякъде, включително и по секциите, което определено плашеше хората. Друга основна законова слабост позволява само с удостоверение хора от едно населено място да гласуват на друго. Така де факто човекът е допълнен в новия списък, но остава и в стария и може да гласува на двете места. В изборителните списъци имаше имена на починали хора. И на неродени. В техните списъци срещу името пише само адрес и година на раждане. На места годината беше 2005 г.!

Близък ли е законът им за изборите до българския?

В.М.: Не, нашият има ясни правила. Техният закон е юридическа новела - много дълъг и тромав. На руски е 56 страници, а на английски - 94, при това на дребен шрифт. Фрапиращ е броят на членовете в секционните комисии - от 26 до 34 души. Урните им са прозрачни, което нарушава всякакви принципи на демократичност. Обясняват го с популисткото твърдение, че се постига максимална прозрачност. Така, обаче, се вижда за кого гласуваш, могат да застанат и до теб, законът не го забранява.

Г.М.: Всеки, който е в секцията, може да те снима. Мен ме снимаха с камера, но и аз започнах да ги снимам с фотоапарта и светкавицата ги уплаши. Другата разлика с нашия закона е, че там няма забрана за употреба на алкохол по време на избори. Масово хората гласуваха пияни. Едната секция беше в барче, а то временно беше изнесено пред нея. Там първо пиеха, после гласуваха. Пиян член на една от териториалните комисии опита да вземе листчетата с уроци по персийски на една американска наблюдателка. Помислил ги за агитационни материали. Потърсих за помощ председателя на комисията. Казах му, че един от членовете е алкохолик, но той отговори, че не може да се бърка в личния живот на хората, това било частен въпрос. Някои от членовете на комисията бяха толкова пияни, че се налагаше да се подпират. Впечатляваща, обаче, беше изборителната активност - над 70%, имаше опашки непрекъснато. В изборния ден в Ужгород работихме до 5 сутринта.

Как очаквате да се развият събитията от тук нататък?

Г.М.: Предполагам, че изборите ще се решат мирно, няма да се наложи използване на сила. Утре /б.а.-днес/ трябва да се произнесе Върховният съд по подадените 11 000 жалби от страна на Ющенко. Вероятно изборите ще бъдат обявени за невалидни.

В.М.: Обсъжда се вариант за промяна в Конституцията им, според която Янукович няма да има право да се кандидатира отново. Ситуацията там е уникална - борят се големи интереси, борят се два свята. В най-лошия случай Украйна ще се раздели на Източна и Западна.

Ще бъдете ли включени отново в Международната мисия, ако има нови избори?

Г.М.: Вероятно ще изпратят отново нас, защото вече сме обучени. Това ще го реши Европейската мрежа на организациите наблюдаващи избори, по линия на която бяхме там. В тази мрежа влизат 18 организации от 16 страни.

29.12.2004г.

Мила КЮЛЮМОВА, Екип 7